

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Γ' ΤΑΞΗ ΕΠΑΛ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ο ΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΘΕΣΜΟΙ

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Η δημοκρατία ζωντανεύει μέσα από τους πολίτες της

Το κείμενο είναι δημοσιευμένο στον ιστότοπο: <https://www.living-democracy.gr/textbooks/volume-1/part-1/unit-2/chapter-2>.

Ένα παράδειγμα:

Οι βουλευτικές εκλογές παράγουν νικητές και ηττημένους. Η πλειοψηφία σχηματίζει τη νέα κυβέρνηση, η μειοψηφία την αντιπολίτευση. Η προηγούμενη κυβέρνηση μπορεί να χάσει την ηγεσία, και μια νέα κυβέρνηση με μια διαφορετική πολιτική προοπτική να την αντικαταστήσει.

Οι κανόνες είναι σαφείς, αλλά αυτό δεν είναι αρκετό. Το εκλογικό σύστημα θα λειτουργήσει μόνο αν μπορούμε να βασιστούμε στους ηττημένους, τη μειονότητα, να αποδεχθούν το αποτέλεσμα. Εάν δεν το κάνουν, η εκλογή μπορεί να πυροδοτήσει βίαιες συγκρούσεις, διασπώντας μια κοινωνία, αντί να ενισχύσει τη συνοχή μεταξύ των μελών της.

Μια προεκλογική εκστρατεία δίνει στα κόμματα την ευκαιρία να επικοινωνήσουν τις ιδέες τους στους πολίτες. Αλλά τι συμβαίνει αν τα κόμματα που συμμετέχουν προωθούν μια ρατσιστική ή αντιδημοκρατική ατζέντα;

Για να λειτουργήσουν οι εκλογές ως ένας από τους πιο σημαντικούς τρόπους για να συμμετάσχουν οι πολίτες στην δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων, μια κοινωνία χρειάζεται προφανώς κάτι περισσότερο από ένα πλαίσιο νόμων που θέτουν το εκλογικό σύστημα σε εφαρμογή. Πρέπει να υπάρχει εμπιστοσύνη στην πολιτική διαδικασία και τρόποι που να διασφαλίζουν ότι αυτές οι διαδικασίες έχουν πραγματοποιηθεί σωστά.

Το παράδειγμα δείχνει ότι η δημοκρατία εξαρτάται εξίσου από ένα σύνολο κανόνων και από τη στάση των πολιτών προς τη δημοκρατία. Οι πολίτες θα πρέπει να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν το σύστημα, και θα πρέπει να αισθάνονται υπεύθυνοι για τη σταθερότητά του. Τα κόμματα πρέπει να αντιμετωπίζουν το ένα το άλλο ως ανταγωνιστές, αλλά όχι ως εχθρούς. Μόνο τότε μπορεί η δημοκρατία να δείξει την δύναμή της ως το μόνο σύστημα στο οποίο είναι δυνατή η αλλαγή της κυβέρνησης χωρίς αλλαγή του πολιτικού συστήματος.

Η δημοκρατία αποτελείται από ένα σύστημα θεσμών και διαδικασιών που περιλαμβάνουν τις γενικές εκλογές, κοινοβουλευτική εκπροσώπηση και έλεγχο της εξουσίας μέσω ελέγχων και ισορροπιών. Μερικά συντάγματα περιλαμβάνουν την άμεση συμμετοχή μέσω δημοψηφισμάτων ή συνταγματικού δικαστηρίου. Αυτή είναι η σκηνή, και οι πολίτες είναι οι ηθοποιοί. Κυριολεκτικά, οι πολίτες πρέπει να είναι πρόθυμοι και ικανοί να παίξουν τον ρόλο τους, και πρέπει να ταυτιστούν με το πολιτικό σύστημα της δημοκρατίας.

Η δημοκρατία είναι ένα σύστημα θεσμών ριζωμένων σε μια πολιτική κουλτούρα. Το θεσμικό σύστημα μπορεί να καθορίσει το πλαίσιο για αυτή την κουλτούρα, αλλά δεν μπορεί να τη δημιουργήσει ή να εξασφαλίσει τη σταθερότητά της. Η ίδια αρχή ισχύει και για την απολυταρχική κυβέρνηση. Ένας μονάρχης εξαρτάται επίσης από την κατάλληλη πολιτική κουλτούρα, που βασίζεται σε πολιτικά πειθήνια υποκείμενα και όχι ενεργά και προσηλωμένα συστήματα.

A3. (μονάδες 25)

Με αφορμή τις εκλογές για την ανάδειξη του Δεκαπενταμελούς Συμβουλίου στο σχολείο σου, να κάνεις μια ομιλία στους συμμαθητές σου όπου θα εξηγείς με ποιους τρόπους οι εκλογές μπορούν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά για τη δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων στη σχολική κοινότητα. Μπορείς να αναφέρεις και παραδείγματα από την εμπειρία σου. (250 λέξεις)

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

Πάνος Θασίτης (1923-2008)

Ελληνική Επαρχία μ.Χ.

Από τη συλλογή «Εκατόνησος», 1971, στο βιβλίο Η Ελληνική Ποίηση, Ανθολογία και Γραμματολογία, τόμος Ε', εκδ. Σοκόλη, Αθήνα.

Έφριξε σαν πήγε ο ίδιος, με τα ίδια του τα μάτια και τα είδε.

Τόση ρεμούλα, τέτοιο χάλι, πού να το φανταστεί.

Έβγαλε ευθύς διαταγές τη μια πάνω στην άλλη,

ήλεγξε, καυτηρίασε, τιμώρησε, κάτι να διορθώσει,

κάτι να περισώσει απ' την καταστροφή.

Οι άλλοι, οι από πάνω, μάθαιναν ταχτικά τα νέα.

Τον ζήλο του λαμπρού νέου επάρχου

την ακάθεκτη έφεσή του για ευποιία¹, χρηστή

φιλόπτωχο διοίκηση κ.τ.λ.

Μα δεν ανησυχήσαν. «Θα του περάσει», είπαν,

«κι άμα δεν του περάσει

και κάνει τώρα πως δεν ξέρει,

τον αντικαθιστούμε, τον διαγράφουμε,

τον εξαφανίζουμε στο κάτω – κάτω.

Το ίδιο μας κάνει συνεπώς κι αν του περάσει

κι αν δεν του περάσει».

Η αλήθεια είναι πως του πέρασε και του παραπέρασε.

Ούτε να τον παραμερίσουνε χρειάστηκε

ούτε βέβαια – τον άνθρωπο! – να τον εξαφανίσουν.

Ήδη, γοργά ανέρχεται κι έχει λαμπρό το μέλλον.

B3. (μονάδες 25)

Να ερμηνεύσεις τις δύο ποιητικές φωνές: αυτή που μιλά σε α' πληθυντικό πρόσωπο και αυτή που μιλά σε γ' ενικό πρόσωπο (μία κειμενική αναφορά για κάθε περίπτωση). Ποιες πληροφορίες δίνει η καθεμιά; Πώς αντιλαμβάνεσαι το σχόλιο στους στίχους «Η αλήθεια είναι πως του πέρασε και του παραπέρασε/.../ούτε βέβαια – τον άνθρωπο! – να τον εξαφανίσουν.»; (150 λέξεις)

Μονάδες 25

¹ Προσπάθεια να βελτιώσει τα πράγματα.